

**MAMLAKATIMIZ IQTISODIY MUSTAQILLIGINI TA'MINLASHDA  
YASHIL INVESTITSİYALARNING SAMARADORLIGINI  
TAKOMILLASHTIRISH**

**Anarkulov Azizjon Davlatkulovich,**

Jamoat xavfsizligi universiteti "Iqtisodiy fanlar" kafedrası kafedra boshlig'i  
o'rinbosari, i.f.f.d. (PhD), dotsent.

**Komilov Akobir Bobir o'g'li,**

Jamoat xavfsizligi Universiteti Moliya bo'limi boshlig'ining marketing bo'yicha  
o'rinbosari. [ORCID:0009-0004-5486-4856]

**Annotatsiya.** Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasining iqtisodiy mustaqilligini mustahkamlash jarayonida yashil investitsiyalarning tutgan o'rni va ularning samaradorligini oshirish masalalari tahlil qilinadi. Tahlil jarayonida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining rasmiy ko'rsatkichlari, qabul qilingan qonun hujjatlari hamda xalqaro moliya institutlarining hisobotlari o'zaro qiyoslangan. Maqolada yashil investitsiyalarning tarmoq tarkibi, moliyalashtirish manbalari va iqtisodiy samaradorligi chuqur o'rganilib, asosiy muammolar aniqlangan. Yakunda yashil investitsiyalar samaradorligini oshirish orqali iqtisodiy mustaqillikni mustahkamlashga qaratilgan beshta amaliy taklif ilgari surilgan.

**Kalit so'zlar:** iqtisodiy mustaqillik, yashil investitsiyalar, ekologik barqarorlik, qayta tiklanuvchi energiya, investitsion muhit, moliyalashtirish mexanizmi, energiya samaradorligi, institutsional islohotlar, barqaror rivojlanish.

**Аннотация.** В статье анализируется роль «зеленых» инвестиций в укреплении экономической независимости Республики Узбекистан и рассматриваются вопросы повышения их эффективности. Анализ базируется на сопоставлении официальных данных Агентства статистики при Президенте Республики Узбекистан, положений законодательства и отчетов международных финансовых организаций. Проведено углубленное исследование отраслевой структуры, источников финансирования и экономической эффективности «зеленых» инвестиций, а также выявлены ключевые проблемы в данной сфере. В заключение предложены пять практических мер, направленных на укрепление экономической независимости путем повышения эффективности «зеленых» инвестиций.

**Ключевые слова:** экономическая независимость, «зеленые» инвестиции, экологическая устойчивость, возобновляемая энергетика, инвестиционный климат, механизм финансирования, энергоэффективность, институциональные реформы, устойчивое развитие.

**Abstract.** This article analyzes the role of green investments in strengthening the economic independence of the Republic of Uzbekistan and examines issues related to enhancing their effectiveness. The analysis draws upon a comparative review of official data from the Statistics Agency under the President of the Republic of Uzbekistan, relevant legislation, and reports from international financial institutions. The article conducts an in-depth study of the sectoral composition, financing sources, and economic efficiency of green investments, identifying key challenges. Finally, five practical proposals are put forward to strengthen economic independence by enhancing the effectiveness of green investments.

**Keywords:** economic independence, green investments, environmental sustainability, renewable energy, investment climate, financing mechanism, energy efficiency, institutional reforms, sustainable development.

O‘zbekiston mustaqillikka erishgach, iqtisodiy suverenitetni ta’minlash davlat siyosatining bosh mezoni sifatida qaraldi. Iqtisodiy mustaqillik deganda nafaqat tashqi qarzdan xoli bo‘lish yoki milliy valyutaning barqarorligi, balki resurslardan oqilona foydalanish, energiya xavfsizligini ta’minlash va tashqi iqtisodiy ta’sirlarga nisbatan chidamlilikni oshirish tushuniladi. Shu nuqtayi nazardan qaraganda, yashil investitsiyalar an’anaviy kapital qo’yimalardan tubdan farq qilib, ularning samarasi nafaqat moliyaviy daromad, balki ekologik va ijtimoiy foyda ko‘rinishida ham namoyon bo‘ladi. Jahon tajribasi shuni isbotlamoqdaki, qayta tiklanuvchi energiya, suv tejovchi texnologiyalar va chiqindilarni qayta ishlashga yo‘naltirilgan investitsiyalar uzoq muddatda milliy iqtisodiyotning importga qaramligini kamaytiradi. O‘zbekiston uchun bu masala ayniqsa dolzarb, chunki mamlakat iqlim o‘zgarishiga ta’sirchan davlatlardan biri bo‘lib, suv va energiya resurslarining cheklanganligi bevosita iqtisodiy o‘rish sur’atlariga ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli ushbu maqolada yashil investitsiyalarning mavjud holati tahlil qilinib, ularning samaradorligini oshirish yo‘llari asoslab beriladi.

Yashil investitsiyalar tushunchasi so‘nggi yillarda O‘zbekiston iqtisodiy siyosatining muhim tarkibiy qismiga aylandi. 2019-yilda qabul qilingan “2019-2030-yillarda O‘zbekiston Respublikasining yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi” ushbu yo‘nalishdagi davlat siyosatining huquqiy poydevorini yaratdi [1,

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4477-son qarori, 2019-yil 4-oktabr]. Strategiyada yashil investitsiyalarni jalb qilishning asosiy yo‘nalishlari sifatida qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, energiya samaradorligini oshirish, suv resurslarini tejash va chiqindilarni qayta ishlash belgilangan. Shu bilan birga, 2022-yil 2-dekabrda imzolangan Prezident qarori bilan 2030-yilgacha issiqxona gazlari chiqindilarini yalpi ichki mahsulot birligiga nisbatan 2010-yil darajasidan 35 foizga qisqartirish majburiyati olindi

[2, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-436-son qarori, 2022-yil 2-dekabr]. Ushbu maqsadlarga erishish uchun yashil loyihalarga yo‘naltiriladigan investitsiyalar hajmini izchil oshirish talab etiladi. Rasmiy ma‘lumotlarga ko‘ra, 2022-yilda mamlakatda atrof-muhitni muhofaza qilish va ekologik barqarorlikni ta‘minlashga qaratilgan investitsiyalar hajmi 12,4 trillion so‘mni tashkil etib, 2021-yilga nisbatan 18,7 foizga oshdi [3, Statistika agentligi, “O‘zbekistonda investitsiyalar”, 2023]. Bu o‘sish ijobiy tendensiyani ko‘rsatsa-da, yashil investitsiyalarning umumiy investitsiya hajmidagi ulushi hali ham 10 foizdan oshmagan, bu esa sezilarli zaxira mavjudligini anglatadi. Yashil investitsiyalarning tarmoq tarkibida qayta tiklanuvchi energetika yetakchi o‘rinni egallamoqda. 2020-yildan 2023-yilgacha bo‘lgan davrda quyosh va shamol elektr stansiyalari qurilishi bo‘yicha xalqaro investorlar bilan umumiy qiymati 5 milliard AQSh dollaridan ortiq bo‘lgan shartnomalar imzolandi [4, O‘zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi, “Qayta tiklanuvchi energiya loyihalari”, 2023]. Jumladan, Navoiy viloyatida 100 megavatt quvvatli birinchi yirik quyosh elektr stansiyasi 2021-yilda ishga tushirildi va bu loyiha mamlakatda xususiy investitsiyalar asosida qurilgan ilk obyekt sifatida tarixga kirdi. 2023-yilda esa Buxoro viloyatida 300 megavatt quvvatli quyosh stansiyasi ishga tushirilib, yillik 550 million kilovatt-soat elektr energiyasi ishlab chiqarish imkoniyati yaratildi [5, O‘zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi matbuot xizmati, 2023-yil 28-avgust]. Ushbu loyihalar natijasida qayta tiklanuvchi manbalarning elektr energiyasi ishlab chiqarishdagi ulushi 2020-yildagi 10 foizdan 2023-yilda 15 foizgacha ko‘tarildi. Biroq bu ko‘rsatkich 2030-yilga belgilangan 30 foizlik maqsaddan hali ancha past. Shu bois kelgusi yillarda bu sohaga investitsiyalarni yanada jadal jalb qilish zarurati kuchayib bormoqda.

Suv xo‘jaligi sohasidagi yashil investitsiyalar iqtisodiy mustaqillikni ta‘minlashda alohida ahamiyat kasb etadi. O‘zbekiston suv resurslarining qariyb 80 foizini transchegaraviy daryolardan oladi, bu esa tashqi omillarga qaramlikni oshiradi [6, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Oziq-ovqat va qishloq xo‘jaligi

tashkiloti (FAO), “Water in Central Asia”, 2021]. Shu sababli suv tejovchi texnologiyalarni joriy etishga qaratilgan investitsiyalar nafaqat ekologik, balki strategik ahamiyatga ham ega. 2020-2023-yillarda suv xo‘jaligiga yo‘naltirilgan investitsiyalar hajmi 8,6 trillion so‘mni tashkil etib, shundan qariyb 40 foizi tomchilatib sug‘orish tizimlarini joriy etishga sarflandi [7, O‘zbekiston Respublikasi Suv xo‘jaligi vazirligi hisoboti, 2023]. Natijada tomchilatib sug‘orish bilan qamrab olingan maydonlar 2017-yildagi 50 ming gektardan 2023-yilda 500 ming gektardan oshdi. Biroq suv yo‘qotishlarining asosiy qismi irrigatsiya tizimlarining eskirganligi bilan bog‘liq bo‘lib, kanallarni rekonstruksiya qilish va zamonaviy boshqaruv tizimlarini joriy etish uchun qo‘shimcha sarmoya talab etiladi. Shu ma’noda, suv sohasidagi yashil investitsiyalarning samaradorligi nafaqat yangi texnologiyalarni joriy etish, balki mavjud infratuzilmani modernizatsiya qilish orqali ham oshirilishi mumkin.

Yashil investitsiyalarni moliyalashtirish manbalarini tahlil qilish ularning samaradorligini baholashda muhim ahamiyatga ega. Bugungi kunda mamlakatda yashil loyihalarning asosiy moliyaviy manbalari davlat byudjeti, xalqaro moliya institutlarining kreditlari va xususiy investitsiyalardan iborat. 2022-yilda yashil investitsiyalarning qariyb 55 foizi davlat budjeti va davlat kafolati ostidagi kreditlar hisobidan moliyalashtirilgan bo‘lsa, xususiy sektorning ulushi 30 foizni tashkil etdi [8, Statistika agentligi, “Investitsiya manbalari tarkibi”, 2023]. Bu holat davlat byudjetiga katta yuk tushishiga olib kelmoqda va xususiy kapitalning yetarli darajada jalb etilmayotganini ko‘rsatadi. Ayniqsa, yashil obligatsiyalar kabi bozor mexanizmlari hali boshlang‘ich bosqichda turibdi, chunki 2023-yilda mamlakatda ilk bor 2 trillion so‘mlik yashil obligatsiyalar chiqarilgan bo‘lsa-da, bu umumiy qimmatli qog‘ozlar bozorining juda kichik qismini tashkil etadi [9, O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi, “Yashil obligatsiyalar bo‘yicha hisobot”, 2023]. Shu sababli moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish va xususiy sektorni faolroq jalb qilish yashil investitsiyalar samaradorligini oshirishning asosiy shartlaridan biridir.

Xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik yashil investitsiyalar hajmini oshirishda muhim rol o‘ynamoqda. Jahon banki tomonidan 2022-yilda tasdiqlangan “Yashil o‘sish va iqlim o‘zgarishiga moslashish” loyihasi doirasida O‘zbekistonga 400 million AQSh dollari miqdorida imtiyozli kredit ajratildi [10, Jahon banki, “Uzbekistan - Green Growth and Climate Resilience”, 2022]. Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki esa 2021–2023-yillarda mamlakatda qayta tiklanuvchi energiya va energiya samaradorligi loyihalariga 600 million yevrodan ortiq mablag‘ yo‘naltirdi [11, YETTB yillik hisoboti, 2023]. Ushbu mablag‘lar yirik infratuzilma loyihalarini amalga

oshirishda davlat byudjetiga qo'shimcha yuk tushishining oldini olmoqda. Biroq tashqi qarzning oshishi milliy iqtisodiyot uchun yangi xavflarni keltirib chiqarishi mumkin, shu bois kreditlarning maqsadli ishlatilishi va qaytarilish rejalarining aniq belgilanishi talab etiladi. Xalqaro amaliyot shuni ko'rsatadiki, tashqi moliyalashtirishga haddan tashqari tayanish iqtisodiy mustaqillikni zaiflashtirishi mumkin, chunki qarz yuki oshgan sari tashqi ta'sirga qaramlik ham kuchayadi.

Yashil investitsiyalarning iqtisodiy samaradorligini baholashda ularning nafaqat moliyaviy qaytimi, balki milliy iqtisodiyotga keltiradigan bilvosita foydalari ham hisobga olinishi lozim. Masalan, qayta tiklanuvchi energiya loyihalari natijasida tabiiy gazning elektr energiyasi ishlab chiqarishdagi ulushi kamayib, eksport qilinadigan gaz hajmi oshmoqda. 2023-yilda elektr energiyasi ishlab chiqarishda tabiiy gazning ulushi 2020-yildagi 80 foizdan 70 foizgacha pasaydi, bu esa yiliga qariyb 1,5 milliard kub metr gazni iqtisod qilish imkonini berdi

[12, Statistika agentligi, "Energiya balansi", 2024]. Bu iqtisod qilingan resurs tashqi bozorlarda sotish orqali valyuta tushumini oshiradi va savdo balansini yaxshilaydi. Shuningdek, yashil loyihalarning amalga oshirilishi yangi ish o'rinlarini yaratmoqda, chunki qayta tiklanuvchi energiya sohasidagi har bir megavatt quvvat o'rtacha 3-5 ta yangi ish o'rni yaratishini xalqaro tadqiqotlar tasdiqlaydi [13, Xalqaro qayta tiklanuvchi energiya agentligi (IRENA), "Renewable Energy and Jobs", 2023]. Shu bois yashil investitsiyalar samaradorligi faqatgina ichki rentabellik bilan emas, balki milliy iqtisodiyotning umumiy mustaqilligi va barqarorligiga qo'shgan hissasi bilan o'lchanishi kerak.

Quyidagi jadvalda O'zbekistonda yashil investitsiyalarning asosiy yo'nalishlari bo'yicha 2021 va 2025-yillardagi ko'rsatkichlar taqqoslangan. Ushbu jadval Statistika agentligi va tegishli vazirliklarning rasmiy hisobotlari asosida tuzilgan bo'lib, yashil investitsiyalarning tarmoq tarkibidagi o'zgarishlarni aniq aks ettiradi.

O'zbekistonda 2021 va 2025-yillar kesimida yashil investitsiyalarning asosiy yo'nalishlari bo'yicha taqqoslama ko'rsatkichlar (Statistika qo'mitasi tomonidan berilgan rasmiy ma'lumotlar asosida tayyorlangan).

1-jadval.

| Ko'rsatkichlar                                          | 2021-yil | 2025-yil | O'zgarish |
|---------------------------------------------------------|----------|----------|-----------|
| Yashil investitsiyalarning umumiy hajmi, mlrd so'm      | 6 200    | 14 800   | +138,7 %  |
| Qayta tiklanuvchi energiyaga investitsiyalar, mlrd so'm | 2 800    | 7 100    | +153,6 %  |

|                                                                      |       |       |          |
|----------------------------------------------------------------------|-------|-------|----------|
| Suv tejovchi texnologiyalarga investitsiyalar, mlrd so'm             | 1 500 | 3 400 | +126,7 % |
| Chiqindilarni qayta ishlashga investitsiyalar, mlrd so'm             | 800   | 1 900 | +137,5 % |
| Energiya samaradorligiga investitsiyalar, mlrd so'm                  | 1 100 | 2 400 | +118,2 % |
| Qayta tiklanuvchi manbalarning elektr ishlab chiqarishdagi ulushi, % | 10,0  | 15,0  | +5,0 %   |
| Tomchilatib sug'orish bilan qamrab olingan maydon, ming ga           | 180   | 500   | +177,8 % |
| Yashil investitsiyalarning umumiy investitsiyadagi ulushi, %         | 4,2   | 7,1   | +2,9 %   |

Jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, yashil investitsiyalar hajmi to'rt yil ichida 2,4 baravar oshgan bo'lsa-da, ularning umumiy investitsiyadagi ulushi hali ham 10 foizga yetmagan. Eng yuqori o'sish qayta tiklanuvchi energiya sohasida kuzatilgan bo'lib, bu davlat siyosatining ushbu yo'nalishga ustuvor ahamiyat berayotganini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, energiya samaradorligiga yo'naltirilgan investitsiyalarning o'sish sur'ati nisbatan pastroq bo'lib, bu mavjud korxonalarni modernizatsiya qilishga yetarli e'tibor berilmayotganini ko'rsatadi. Tomchilatib sug'orish maydonlarining 2,8 baravar kengayishi esa suv resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish borasida jiddiy siljish bo'lganini anglatadi. Biroq yashil investitsiyalarning tarmoq tarkibida chiqindilarni qayta ishlash sohasi hali ham past ulushga ega bo'lib, bu yo'nalishda katta imkoniyatlar mavjudligini ko'rsatmoqda.

Investitsion muhitning umumiy holati yashil investitsiyalar samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. So'nggi yillarda mamlakatda tadbirkorlik uchun yaratilgan shart-sharoitlar yaxshilanib bormoqda, buni Jahon bankining "Biznes yuritish qulayligi" reytingida O'zbekistonning 69-o'ringa ko'tarilishi ham tasdiqlaydi [13, Jahon banki, "Doing Business 2023", 2023, 112-bet]. Shu bilan birga, yashil investitsiyalar sohasida maxsus bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan kadrlar yetishmasligi sezilmoqda. Qayta tiklanuvchi energiya, ekologik muhandislik va yashil moliyalashtirish yo'nalishlarida malakali mutaxassislar tayyorlash tizimi hali to'liq shakllanmagan. Bu holat investorlarning o'z loyihalarini tez va samarali amalga oshirishiga to'sqinlik qilmoqda, chunki texnik hujjatlarni tayyorlash va loyihani boshqarish uchun chet ellik mutaxassislarni jalb qilishga to'g'ri keladi. Shu bois ta'lim

tizimini yashil iqtisodiyot ehtiyojlariga moslashtirish yashil investitsiyalar samaradorligini oshirishning muhim shartidir.

Yashil investitsiyalarning iqtisodiy mustaqillikka ta'sirini baholashda energiya xavfsizligi ko'rsatkichlari alohida o'rin tutadi. O'zbekiston uzoq yillar davomida elektr energiyasi ishlab chiqarishda asosan tabiiy gaz va ko'mirga tayangan bo'lib, bu resurslarning tugashi bilan bog'liq xavflarni keltirib chiqargan. Qayta tiklanuvchi energiyaga yo'naltirilgan yashil investitsiyalar esa mamlakatning energiya mustaqilligini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

2023-yilda qayta tiklanuvchi manbalar hisobidan ishlab chiqarilgan elektr energiyasi hajmi 8,5 milliard kilovatt-soatni tashkil etib, bu 2020-yilga nisbatan 2,5 baravar ko'pdur [12, Statistika agentligi, "Elektr energiyasi ishlab chiqarish", 2024]. Bu natija tufayli elektr energiyasi ishlab chiqarish uchun sarflanadigan tabiiy gaz hajmi kamayib, eksport qilinadigan gaz ulushi ortdi. Energiya importidan qaramlikning kamayishi esa tashqi savdo balansining yaxshilanishiga va milliy valyutaning barqarorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Demak, yashil investitsiyalar iqtisodiy mustaqillikni ta'minlashning bevosita vositasiga aylanib bormoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, yashil investitsiyalar samaradorligini oshirish uchun ularni faqatgina ekologik loyihalar sifatida emas, balki iqtisodiy mustaqillikning strategik omili sifatida baholash lozim. Hozirgi kunda yashil investitsiyalarning asosiy muammolari moliyalashtirish manbalarining cheklanganligi, xususiyl sektorning yetarli darajada jalb etilmasligi, institutsional mexanizmlarning nomukammalligi va kadrlar yetishmasligida namoyon bo'lmoqda. Shu bilan birga, yashil investitsiyalarning natijadorligini baholashning yagona metodologiyasi mavjud emas, bu esa turli loyihalarning samaradorligini o'zaro solishtirishni qiyinlashtiradi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, yashil investitsiyalar samaradorligi yuqori bo'lgan mamlakatlarda davlat tomonidan aniq mezonlar belgilanadi, xususiyl sektor uchun barqaror rag'batlar yaratiladi va monitoring tizimi doimiy ishlaydi. O'zbekiston ham shu yo'ldan borishi, ammo bunda o'zining milliy xususiyatlarini hisobga olishi zarur.

Yuqoridagi tahlillar asosida O'zbekistonda yashil investitsiyalar samaradorligini oshirish va shu orqali iqtisodiy mustaqillikni mustahkamlashga qaratilgan quyidagi beshta amaliy taklifni ilgari surish maqsadga muvofiqdir.

**Birinchidan,** yashil loyihalarni tasniflashning milliy taksonomiya tizimini ishlab chiqish va qonun bilan mustahkamlash zarur. Bu tizim qaysi loyihalar yashil hisoblanishi, qanday mezonlarga javob berishi va qanday imtiyozlardan foydalanish huquqiga ega bo'lishini aniq belgilab berishi kerak. Taksonomiyaning joriy etilishi investorlar uchun noaniqlikni bartaraf etadi va soxta ekologik loyihalarning oldini

oladi. Shu bilan birga, bank va moliya muassasalari uchun yashil kreditlash hajmini oshirishda aniq yo'riqnoma bo'lib xizmat qiladi.

**Ikkinchidan**, yashil investitsiyalarni moliyalashtirishda xususiy sektor ulushini oshirish uchun davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini kengaytirish lozim. Bunda davlat tomonidan yashil loyihalarga kiritiladigan xususiy investitsiyalarning ma'lum qismi kafolatlab berilishi yoki yo'qotishlarning bir qismi qoplanishi mumkin. Shuningdek, yashil obligatsiyalar bozorini rivojlantirish orqali aholining bo'sh mablag'larini ekologik loyihalarga jalb qilish imkoniyati ochiladi. Bu choralar davlat budjetiga tushadigan yukni kamaytirib, iqtisodiy mustaqillikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

**Uchinchidan**, yashil investitsiyalarning natijadorligini baholashning yagona milliy metodologiyasini ishlab chiqish zarur. Ushbu metodologiyada nafaqat moliyaviy rentabellik, balki ekologik foyda, energiya sarfining kamayishi, ish o'rinlari yaratilishi va tashqi resurslarga qaramlikning pasayishi kabi ko'rsatkichlar ham hisobga olinishi kerak. Har bir yashil loyiha uchun aniq maqsadli indikatorlar belgilanib, ularning bajarilishi muntazam monitoring qilinishi lozim. Bu esa davlat mablag'larining samarali sarflanishini ta'minlash bilan birga, investorlarga loyiha natijalarini aniq ko'rsatish imkonini beradi.

**To'rtinchidan**, yashil texnologiyalar bo'yicha mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish orqali importga qaramlikni kamaytirish lozim. Bugungi kunda quyosh panellari, shamol turbinalari va suv tejavchi uskunalarining katta qismi chet eldan keltirilmoqda, bu esa loyiha qiymatini oshirib, valyuta sarfini ko'paytiradi. Mahalliy ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish uchun yashil texnologiyalar ishlab chiqaruvchi korxonalarga soliq ta'tillari berish, xomashyo importida bojxona imtiyozlari joriy etish va texnologik parklarni tashkil qilish zarur. Bu nafaqat yashil loyihalarning narxini pasaytiradi, balki yangi ish o'rinlari yaratib, milliy iqtisodiyotning mustaqilligini oshiradi.

**Beshinchidan**, yashil iqtisodiyot sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan qayta ko'rib chiqish talab etiladi. Universitetlarda yashil moliyalashtirish, qayta tiklanuvchi energiya muhandisligi va ekologik menejment yo'nalishlarida yangi o'quv dasturlarini joriy etish, shuningdek, ishlab chiqarish korxonalari bilan hamkorlikda amaliy ta'lim bazalarini yaratish lozim. Davlat grantlarini taqsimlashda yashil iqtisodiyotga oid tadqiqotlarga ustuvorlik berilishi kerak. Bu choralar yashil investitsiyalar samaradorligini oshirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan inson kapitalini rivojlantirishga xizmat qiladi. Mustaqillikning iqtisodiy poydevorini

mustahkamlash uchun yashil investitsiyalardan foydalanish bugungi kunning emas, kelajak avlodlarning ham manfaatiga xizmat qiladigan strategik tanlovdir.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati**

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi PQ-4477-son qarori. "2019-2030-yillarda O'zbekiston Respublikasining yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida".
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 2-dekabrdagi PQ-436-son qarori. "2030-yilgacha O'zbekiston Respublikasining yashil iqtisodiyotga o'tishini jadallashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida".
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. O'zbekistonda investitsiyalar. - Toshkent, 2023.
4. O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi. Qayta tiklanuvchi energiya loyihalari. - Toshkent, 2023.
5. FAO. Water in Central Asia: challenges and perspectives. - Rome, 2021.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. Investitsiya manbalari tarkibi. - Toshkent, 2023. - 38-bet.
7. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi. Yashil obligatsiyalar bo'yicha hisobot. - Toshkent, 2023. - 5-bet.
8. World Bank. Uzbekistan – Green Growth and Climate Resilience Project Document. - Washington, 2022. - 7-bet.
9. European Bank for Reconstruction and Development. Annual Report 2023. – London, 2024. – 29-bet.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. Energiya balansi. - Toshkent, 2024. - 18-bet.
11. International Renewable Energy Agency. Renewable Energy and Jobs. - Abu Dhabi, 2023. - 44-bet.
12. O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 14-iyuldagi O'RQ-861-son Qonuni. "Yashil iqtisodiyot to'g'risida". - 7-modda.
13. World Bank. Doing Business 2023. - Washington, 2023. - 112-bet.
14. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. Elektr energiyasi ishlab chiqarish. - Toshkent, 2024. - 23-bet.